

Groepsschematherapie
voor
Borderline
Persoonlijkheidsstoornis
Arnoud Arntz

Universiteit van Amsterdam
Universiteit van Maastricht

Gesteund door ZonMW en Fonds Psychische Gezondheid

Schema Therapie

- Fundamentele emotionele behoeften
- Schema's
- Schema-modi
  - BPS: afstandelijke beschermer; straffende ouder; verlaten-misbruikte kind; boze-impulsieve kind;
  - Tekort aan: gezonde volwassene, blijde kind
- Therapie: integratie van experiëntiële, gedrags, cognitieve, interpersoonlijke technieken in een cognitief (schema) model

Historie

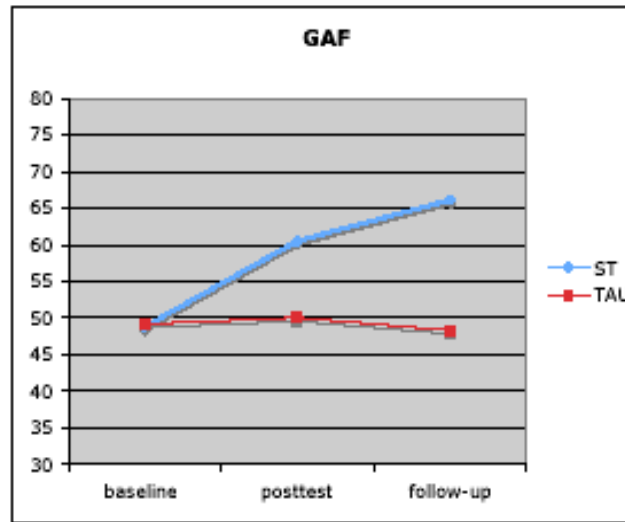
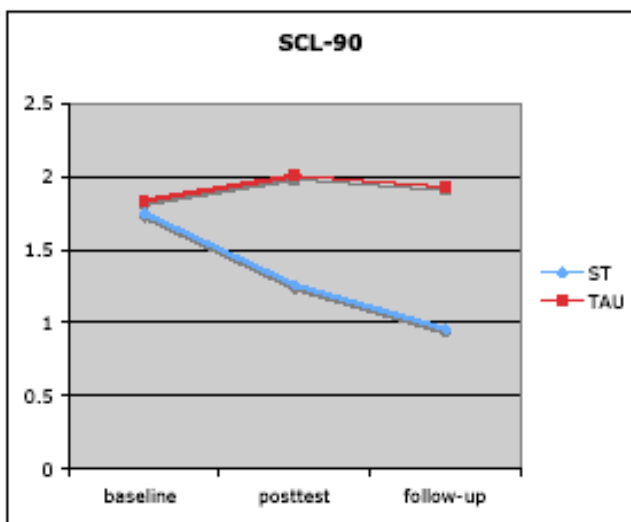
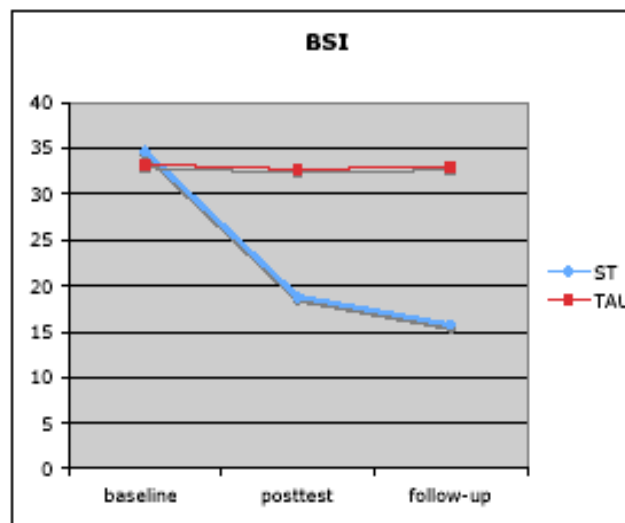
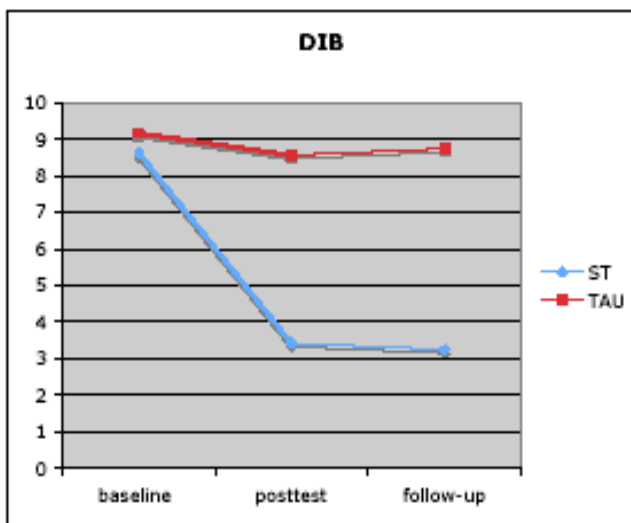
- Na succesvolle ST voor BPS trial (ST > TFP) discussies over mogelijke groeps-ST
- (Inter)nationale deskundigen kwamen samen
  - Verschillende inzichten
  - Belang van individuele therapie, naast groep, werd benadrukt (hechtingstheoretisch)
  - Geen duidelijk model / protocol voor groeps-ST
- Pilot-studie werd gestart (Dickhaut)

Historie

- ISST conferentie in Coimbra, oktober 2008
Farrell & Shaw (USA): resultaten RCT
  - TAU (individuele therapie, wekelijks) vs TAU + groeps-ST (GST 30 sessies van 90 min. over 8 maanden)
  - N=32 (16 vs. 16)
  - Dropout: TAU 4/16; TAU+GST 0/16
  - Zeer sterke effecten, met relatief weinig sessies
- Farrell & Shaw > 20 jaar ervaring met GST

Group ST vs TAU for BPD

Main Outcome Measures (Farrell et al.)

Mean ES

Cohen's d
(BPD measures)

ST = 2.62

TAU = 0.04

Recovery

ST 94%

TAU 25%

Drop-Out

ST 0%

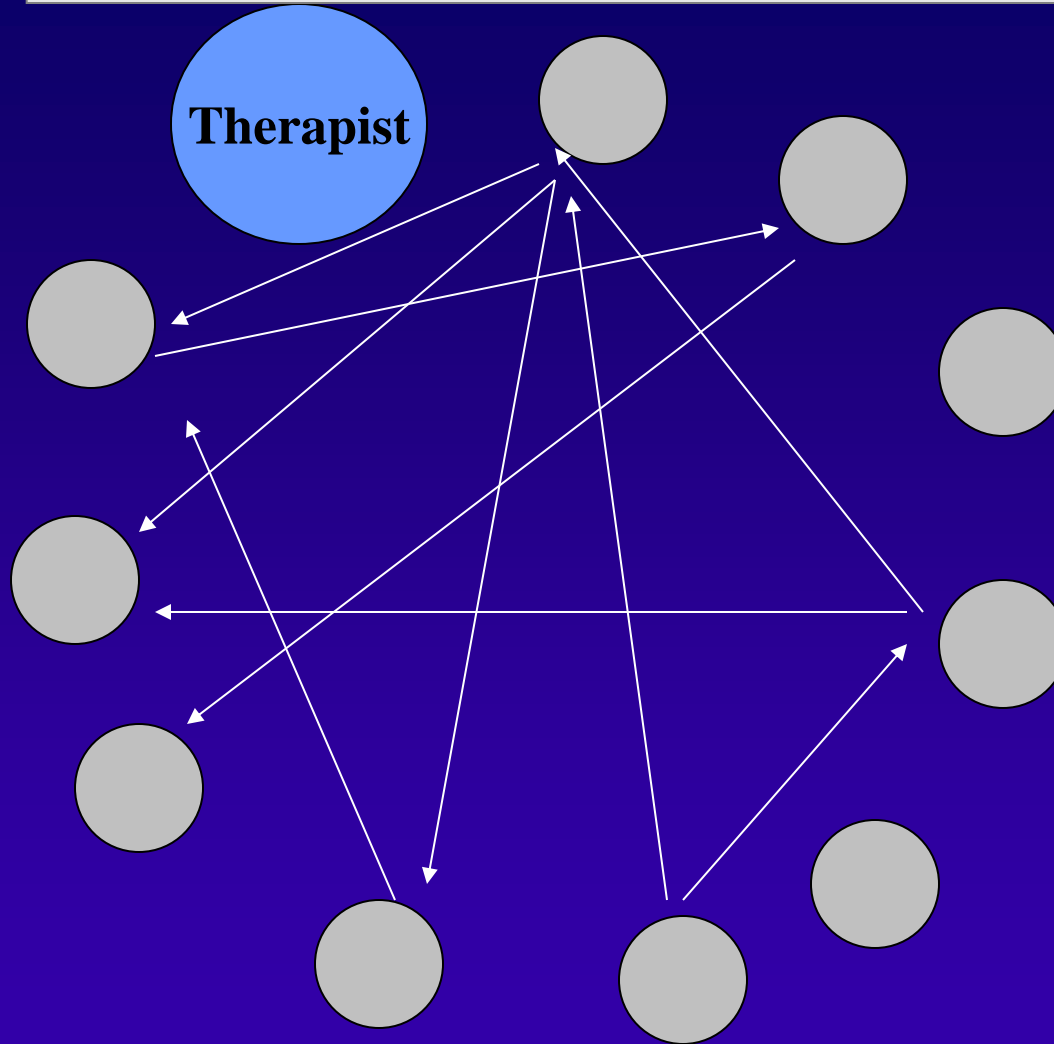
TAU 25%

Farrell et al. (2009),
J. Beh. Ther. & Exp.
Psychiatry.

Farrell & Shaw GST model

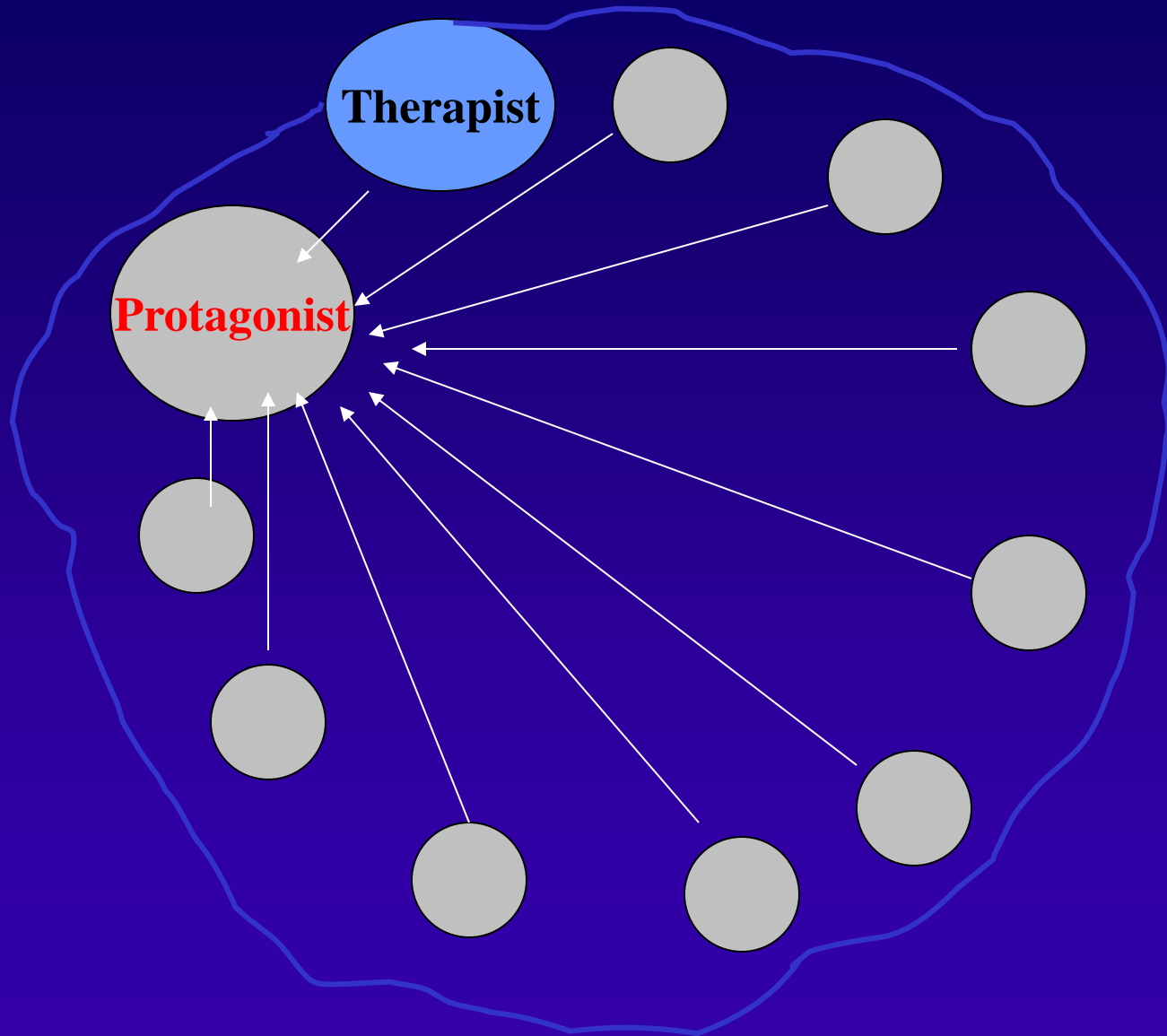
- Specifieke groeps-factoren
  - groepscohesie, herkenning, validering en confrontatie door groepsdeelnemers
  - “Catalyzes ST techniques” (Farrell et al. 2009)
- Essentieel: hantering van de groepsdynamiek
  - geen proces/interactiegroep
    - als interpersoonlijk, groepsdynamisch, encounter
  - geen persoons-georiënteerde groep
    - als psychodrama, CBT, Gestalt
  - geen training, cursus

Interaction or Process Groups

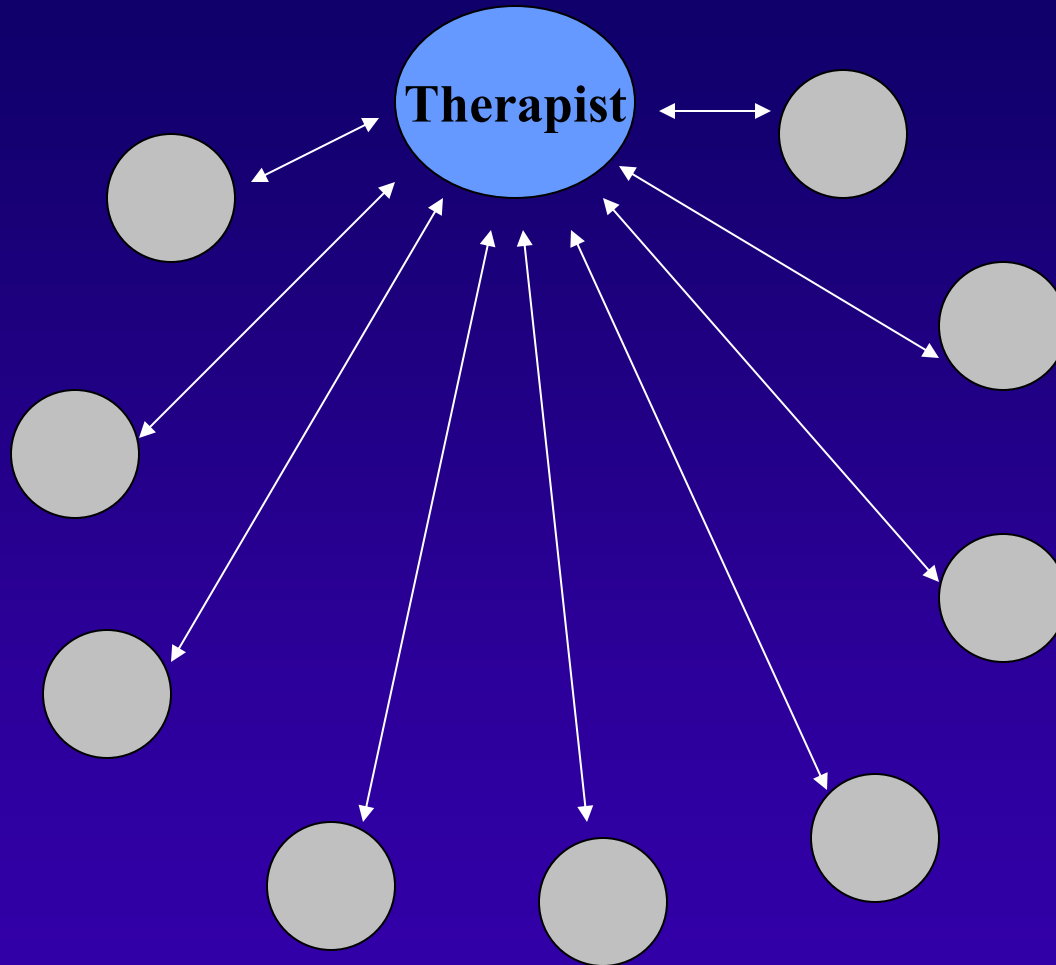
High emotions and conflict are desired outcomes

Person-oriented Group Therapy

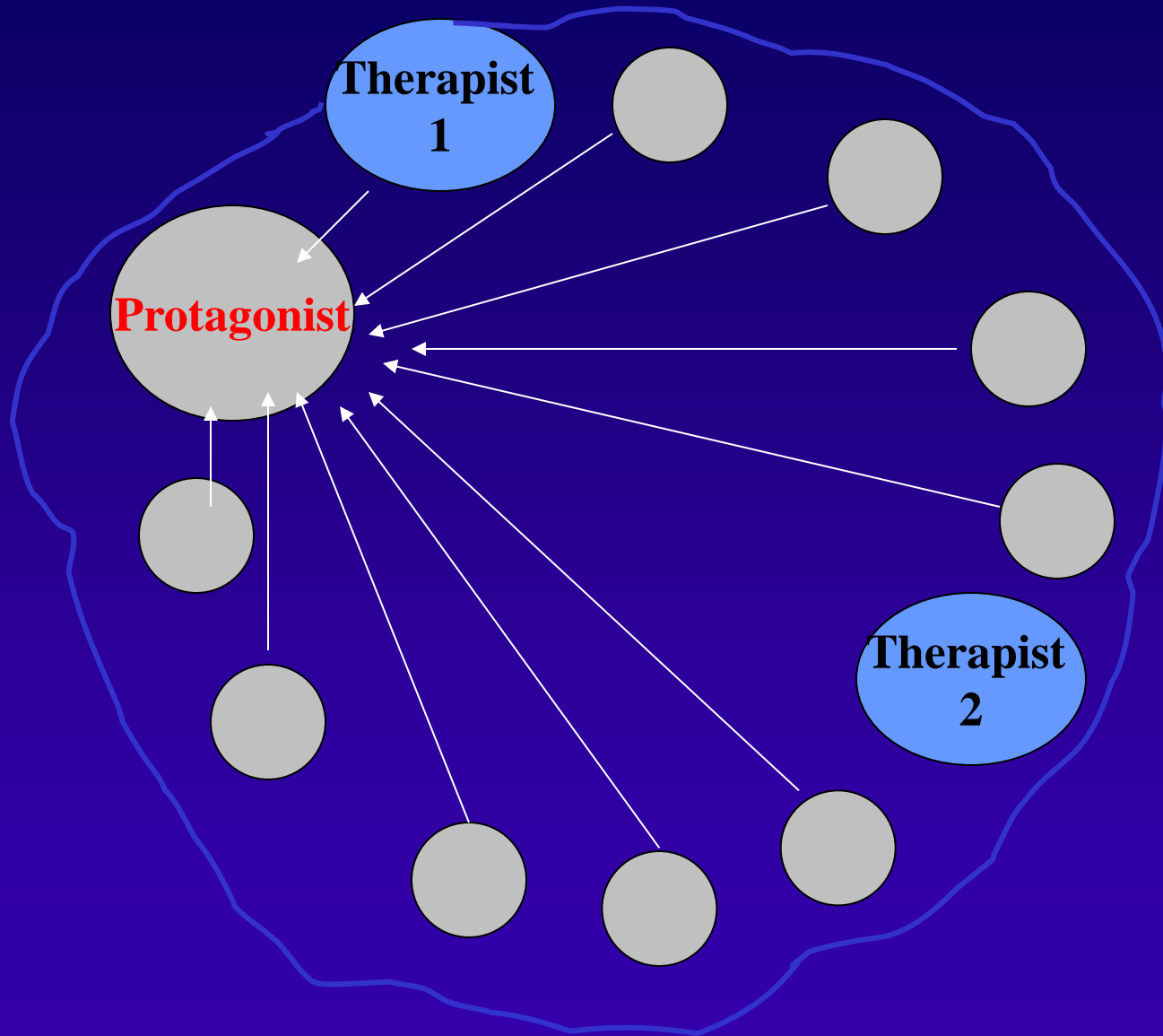

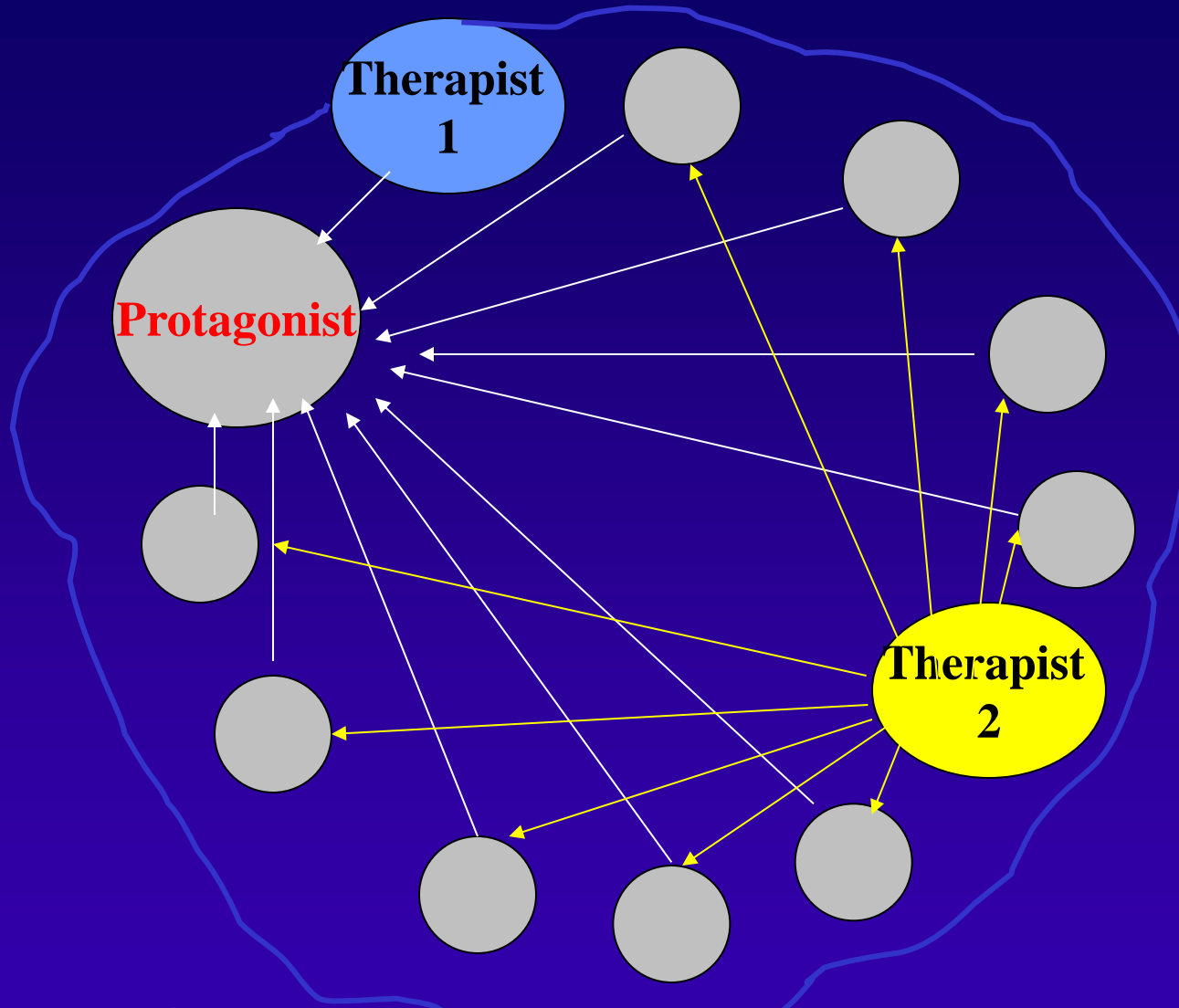
Psychoeducational or Disorder-specific Group Therapy

Group Schema Therapy

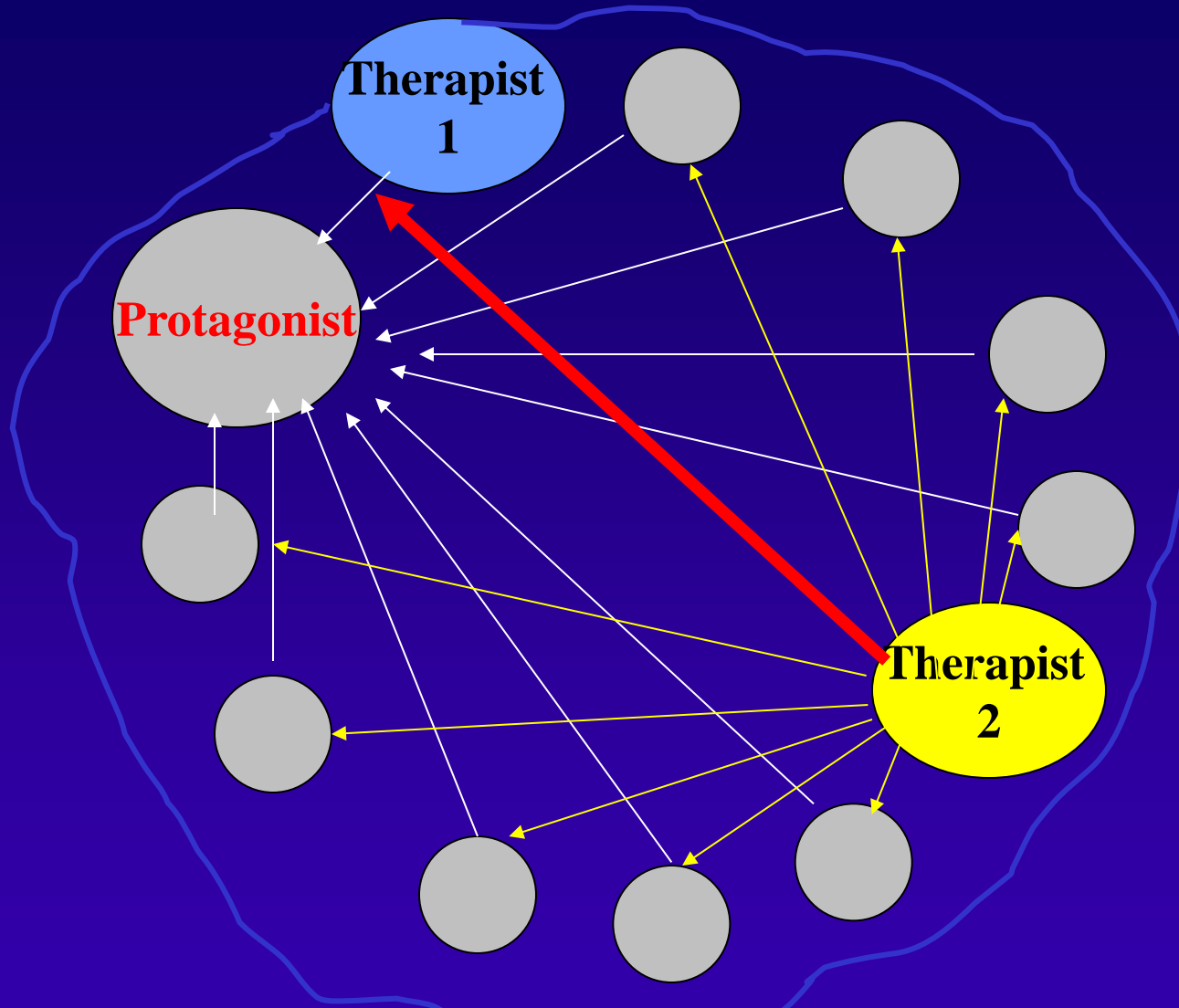

Person-oriented Group Therapy

**Therapeut 2 houdt groepsleden betrokken,
verbreedt thematiek naar hele groep**

Person-oriented Group Therapy

Sipos & Schweiger

**Therapeut 2 grijpt in als T1 te lang aandacht aan protagonist geeft
of als spanning in groep te hoog oploopt / of te laag wordt**

Farrell & Shaw model

- Combinatie en afwisseling van de standaardmodellen
  - Educatie / focus op protagonist / interacties
- Veiligheid eerst!
  - Grenzen stellen en structuur
- Gemeenschappelijkheid centraal
  - Ook in diversiteit
- “Kleuterklas-model”
  - Leden zijn ‘van nature’ divers, speels, agerend
  - Vriendelijk doch beslist tot orde roepen

Farrell & Shaw model

- Cyclus van catastrofale verwachting en disconfirmatie
  - Voortdurende cyclus van stressverhoging en stressreductie (veiligheid)
  - Bijv. conflict ontstaat -> catastrofale verwachting -> stressreductie (bijv. door een gekke oefening) -> disconfirmerende ervaring
  - Sluit aan bij moderne leertheorie (disconfirmatie van verwachtingen)

Farrell & Shaw model

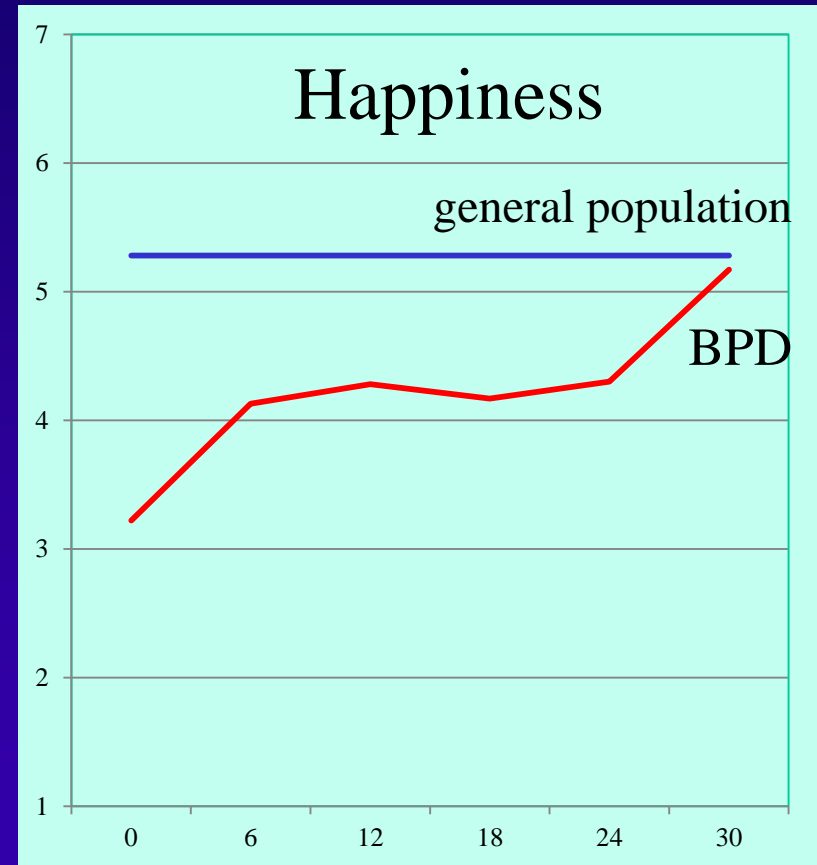
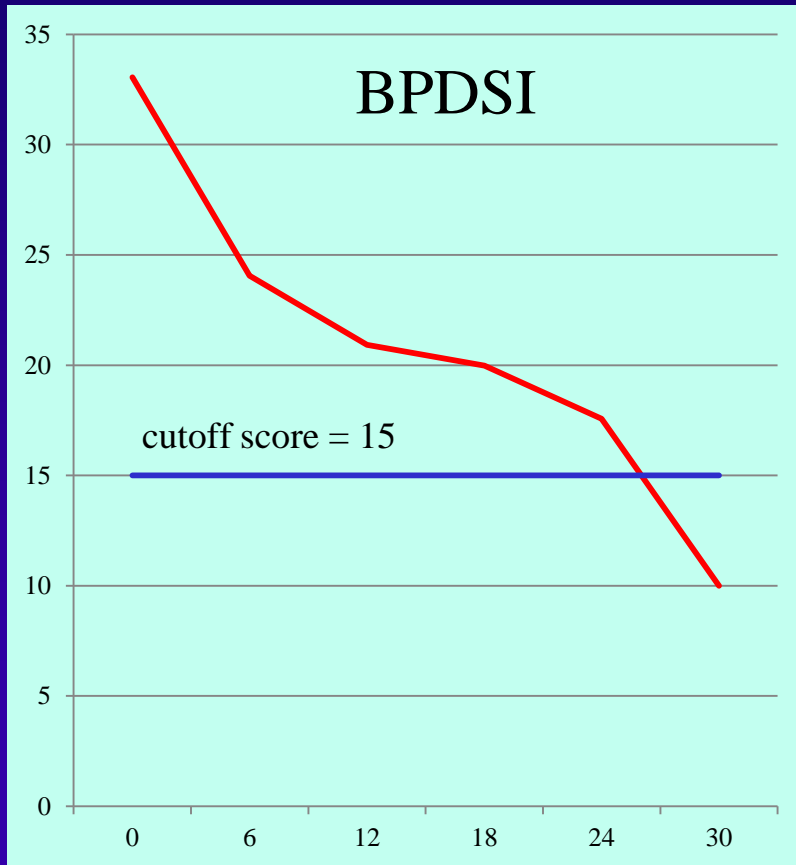
- Niet alleen aanwezige pathologie staat centraal
- Ook waaraan tekort is:
  - Gezonde volwassene
  - Blij kind
- Integratie van experiëntiële, gedrags, cognitieve, psychodynamische, ontwikkelingstheoretische en interpersoonlijke inzichten en technieken

NL pilot

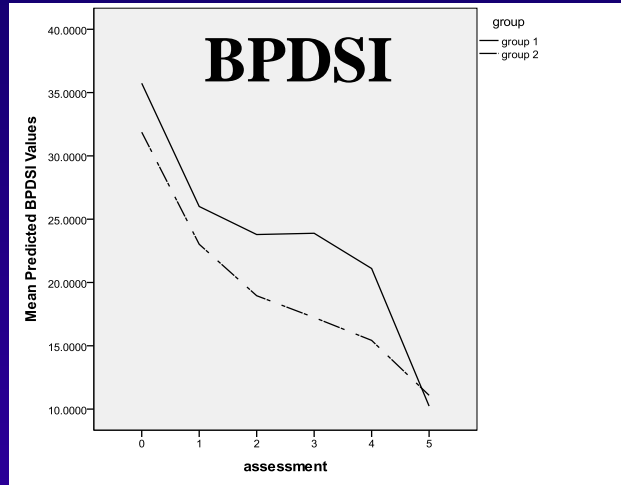
- Test van combinatie van groeps en individuele ST
  - Idee dat ieder in specifieke ontwikkelingsbehoefte voorziet
- Startte vóór kennisname van Farrell & Shaw model
- Twee cohorten BPS cliënten, N=18
- Ong. halverwege groep 1, en voor groep 2 training door Farrell & Shaw
  - Ingrijpende verandering van groepsaanpak

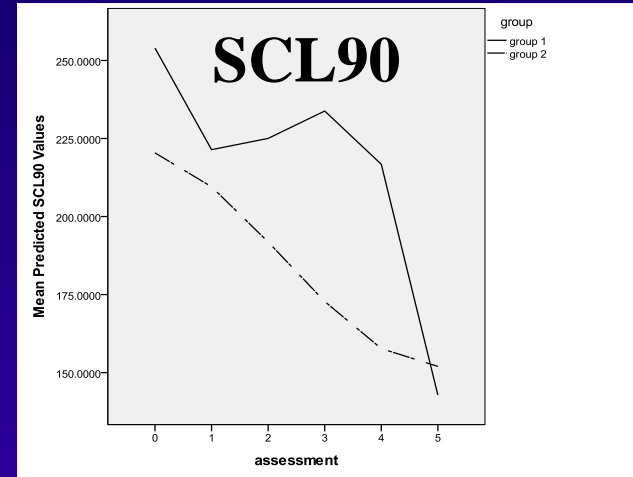
Group-ST pilot: effects are more than symptom reduction

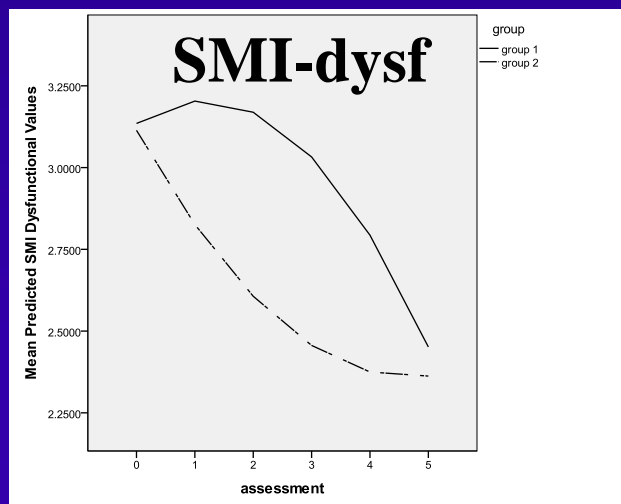
Group-ST pilots: effects of training in Farrell & Shaw's approach

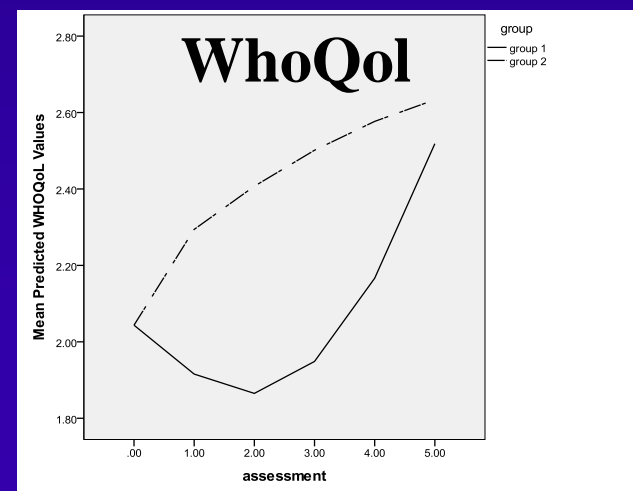
pre-post
d=2.72

pre-post
d=1.49

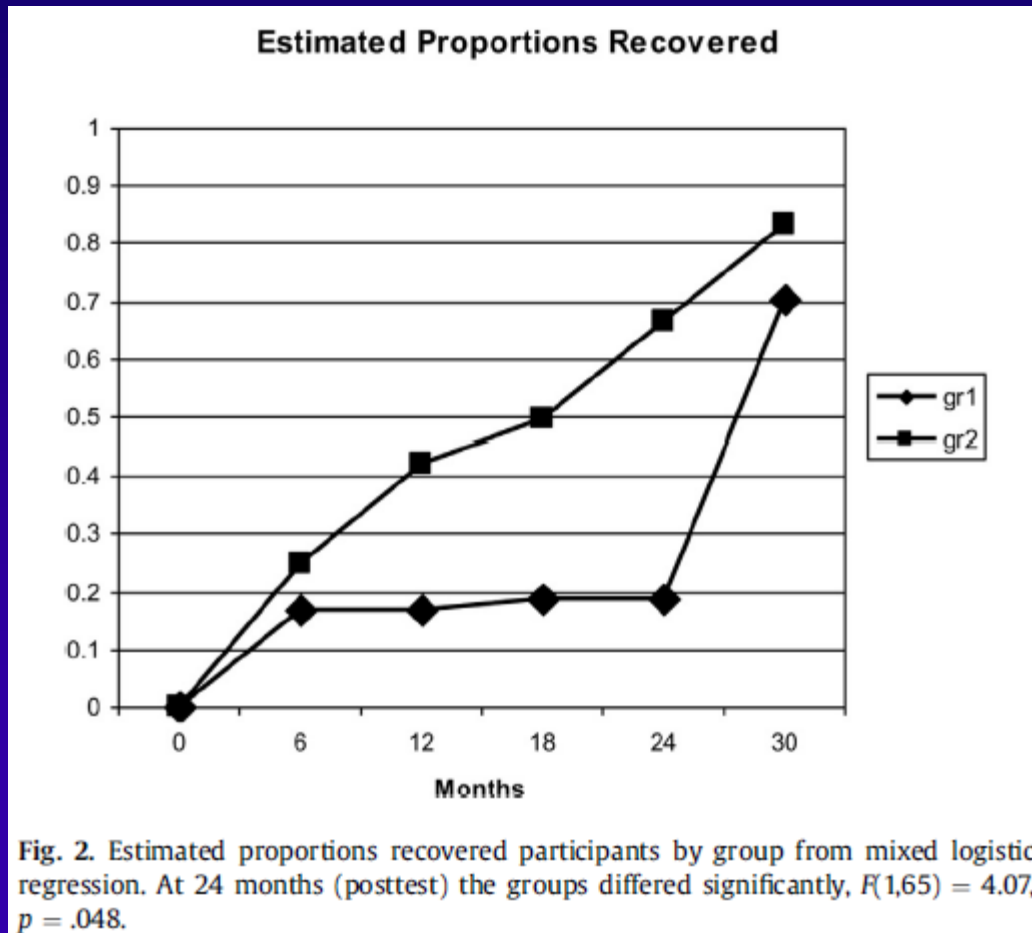
pre-post
d=1.16

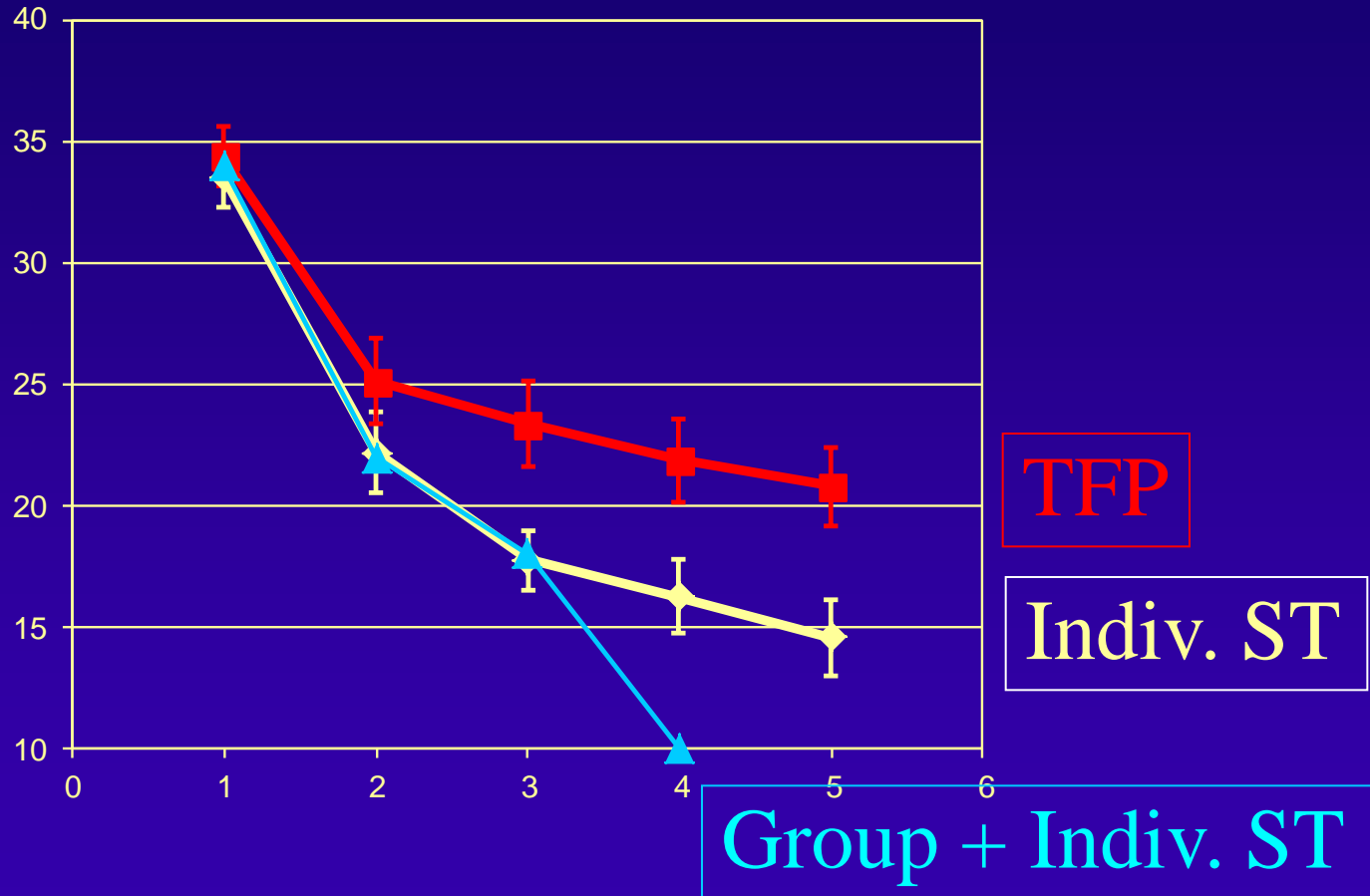
pre-post
d=1.33

Dickhaut & Arntz (2014)

Recovery rates

BPD severity assessed with BPDSI (per year) RCT vs. group-ST studies

Giesen-Bloo et al (2006) Archives of General Psychiatry

Dickhaut & Arntz (2014) J Behav Ther & Exp Psychiatry

Huidige RCT naar groeps-ST voor BPS

- Internationale trial
  - 14 sites in 6 landen, N = 448
    - Australië, Duitsland, Griekenland, Nederland, GB, VS
  - Groeps-ST vs TAU (specialist CTBE)
  - Duur: 2 jaar, in 2^e jaar afbouw van sessiefrequentie
  - Twee vormen van groeps-ST worden ook vergeleken:
    - alleen groep vs. combinatie van groep-individuele ST
  - Effectiviteit, kosten-effectiviteit, perspectieven van patiënten & therapeuten

Proces-studies

- Groepsfactoren als mediatoeren
  - Groep coherentie
  - Hechting aan groep & therapeut(en)
  - Behandelingsadherentie (beoordeling video's)
- Kwalitatieve studie (diepte-interviews met cliënten en therapeuten (AUS, D,NL))
  - Topics o.m.:
  - Hoe verschilt (G)ST van eerdere behandelingen
  - Geprefereerd format (groep of combinatie met individueel)
  - Minderheid van mannen in gemengde groepen
  - Kritiek, wensen, wat kan beter?

Andere aanpalende studies

- Verandering in brein-responses op emotionele stimuli en impulsiviteitstaken (fMRI); resting-state netwerken
- Fundamentele cognitieve verandering (aandachts-bias)
- Neuropsychologisch functioneren
- Genetische predictoren behandel-effect
  - Polymorfismen die mensen gevoeliger maken voor omgevingsinvloeden (positief en negatief)

Eerste impressies

- GST = geen makkelijk model om te leren
- Eerdere groepservaring helpt
- Team van therapeuten belangrijk
- In eerste sessies wordt de trend gezet
- Moeilijkheden:
  - antisociale en narcistische uitingen
  - niet op tijd begrenzen
  - teveel individuele aandacht, te weinig groep
  - te weinig experiëntieel werk
  - middenfase en afbouw frequentie

Toekomstige RCTs

- Groeps-ST voor cluster-C Pst (PsyQ Den Haag (Astrid Baljé): GST vs CBT voor Soc Fobie + Ontw Pst)
- Groeps-ST voor chronische depressie (Malogiannis, Athene)
- ST vs MBT voor BPS, beiden indiv-groep
- ST vs DGT voor BPS, beiden indiv-groep

Dank voor uw aandacht